

2021

Boomholtencheck De Warren/Haverstuk te Drachten

COLOFON

BUREAU FAUNAX
Tijnjedyk 89
8936 AC Leeuwarden
06 83772548
info@faunax.nl
www.faunax.nl
Lid van Netwerk Groene Bureaus

Boomholtencheck De Warren/Haverstuk te Drachten

Leeuwarden, november 2021

In opdracht van:
Gemeente Smallingerland

Uitvoering:
Bureau FaunaX

Veldwerk en rapportage:
Dhr. R. Fokker

Autorisatie:
Dhr. J. Groen

Foto's voorpagina:
Impressie van het plangebied

**© Bureau FaunaX. Gebruik en overname van gegevens alleen toegestaan met volledige bronvermelding:
Bureau FaunaX (2021). Boomholtencheck/Ontwikkeling De Warren/Haverstuk te Drachten. Rapport 21251. Bureau
FaunaX, Leeuwarden.**

Disclaimer: In deze rapportage worden de resultaten van een onafhankelijk onderzoek behandeld. Bureau FaunaX heeft een adviserende rol en spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van het plan waarop dit onderzoek betrekking heeft. Dit onderzoek is zo zorgvuldig en nauwkeurig mogelijk uitgevoerd. Het voorkomen van beschermde soorten is echter onvoorspelbaar. Aan dit rapport kunnen geen rechten worden ontleend. Wanneer deze rapportage, op wat voor manier dan ook, wordt aangepast en/of aangevuld door een partij anders dan Bureau FaunaX, verliest deze rapportage zijn validiteit en geldigheid. Op dit onderzoek zijn onze algemene voorwaarden van toepassing, zoals gedeponeed bij de Kamer van Koophandel te Leeuwarden.

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING.....	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Onderzoeksopzet	1
1.3	Karakteristiek plangebied en planvoornemen.....	1
2	RESULTATEN BOOMHOLTENCHECK.....	3
3	CONCLUSIES BOOMHOLTENCHECK	6
3.1	Samenvatting vervolgstappen	6
4	LITERATUUR	7
	BIJLAGE I WET- EN REGELGEVING	- 1 -
	Wnb Soortbescherming.....	- 1 -
	Vogels en verstoring	- 1 -
	Vrijgestelde soorten Provincie Fryslân.....	- 1 -
	Voorwaarden vrijstellingen	- 2 -
	Zorgplicht art 1.11 Wnb.....	- 3 -
	Wnb Gebiedsbescherming	- 3 -
	Natura 2000-gebieden	- 3 -
	Wnb Houtopstanden	- 3 -
	NatuurNetwerk Nederland / Ecologische HoofdStructuur	- 4 -

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

Men is voornemens op een grasland perceel waar voorheen een gymzaal heeft gestaan, vier woningen te realiseren op de hoek van De Warren en Haverstuk te Drachten. Tijdens een reeds uitgevoerde Quicksan zijn vlak buiten het plangebied in een rij berken diverse boomholten aangetroffen, waarvan niet op voorhand kon worden uitgesloten dat deze geschikt zijn als verblijfplaatsen voor vleermuizen (Bureau FaunaX, 2021). Bureau FaunaX heeft vervolgens op 28 oktober 2021 een boomholtencheck uitgevoerd, waarbij de boomholten met een endoscoop zijn gecontroleerd op geschiktheid voor vleermuizen.

1.2 Onderzoeksopzet

Soorten

In opdracht van Gemeente Smallingerland heeft Bureau FaunaX een boomholtencheck uitgevoerd ten behoeve van de voortgang van de voorgenomen werkzaamheden. Deze check heeft bestaan uit een veldbezoek gebaseerd op ecologisch inzicht (expert judgement). Een boomholtencheck wordt meestal uitgevoerd na de uitvoering van een Ecologische Quicksan en is bedoeld een inschatting te maken van de geschiktheid van boomholten als verblijfplaatsen voor vleermuizen, indien dit tijdens de voorgaande Quicksan niet goed kon worden ingeschat. Het veldonderzoek voor deze boomholtencheck is uitgevoerd op donderdag 28 oktober 2021 en vond plaats onder zachte weersomstandigheden (14°C, windkracht 3, vrijwel geheel bewolkt). Dit onderzoek bestond uit een interne inspectie van vijf boomholten binnen het plangebied, doormiddel van een endoscoop (2,4GHz Wireless Articulating Inspection Camera, model H5806A1), waarbij is gelet op de diepte van de boomholten, de looproute hiervan en eventuele sporen van vleermuizen (waarnemingen, uitwerpselen, etc.).

1.3 Karakteristiek plangebied en planvoornemen

Het plangebied ligt zuidelijk binnen de bebouwde kom van Drachten en bestaat uit een grasland perceel met een drietal jonge tamme kastanjabomen aan de westkant van het plangebied en een zestal eiken-/esdoornbomen aan de oostkant. Het perceel wordt begrensd door woningen en bosschages aan de noordkant en een straat met een bomenrij (berken) aan de zuidkant. De omgeving van het plangebied wordt gekenmerkt door de bebouwde kom van Drachten met bebouwing en parken. In de berken aan de zuidkant van het plangebied zijn diverse boomholten aangetroffen, in vrijwel elke berk. Het kon ten tijde van het veldwerk in het kader van de ecologische quickscan niet op voorhand worden uitgesloten dat deze geschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen.

Het planvoornemen bestaat uit de realisatie van vier woningen op het grasland perceel.

Figuur 1.1. Ten tijde van de Quicksan werden diverse boomholten aangetroffen in de berken ten zuiden van het plangebied.

2 RESULTATEN BOOMHOLTENCHECK

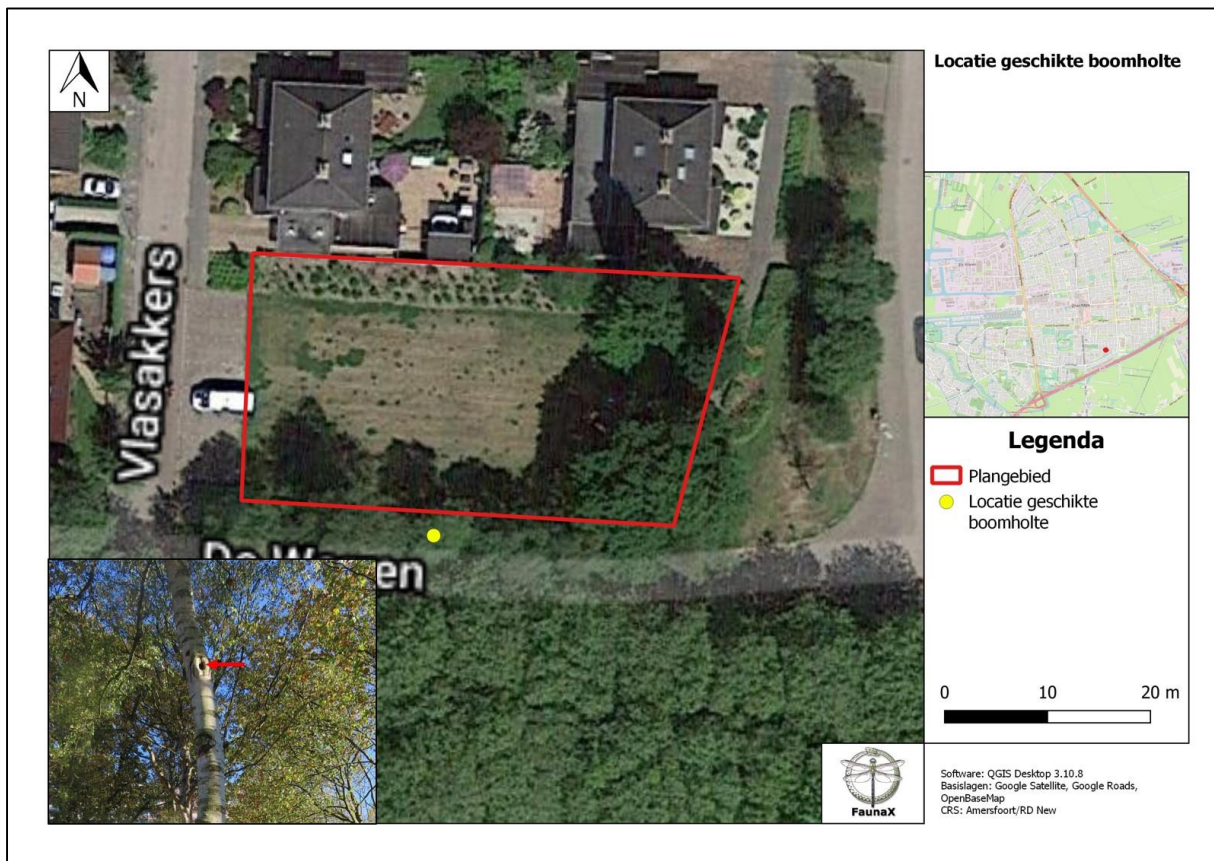
Ten tijde van het veldbezoek is gebleken dat bijna alle boomholten ten zuiden van het plangebied ongeschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen. De grote meerderheid werd tijdens het endoscoop onderzoek ongeschikt bevonden, doordat deze niet genoeg binnen de betreffende boom doorgerot waren. Dit waren meestal 'jonge' holten, welke slechts enkele centimeters in de boom doorliepen. In sommige bomen werden grotere, 'oudere' holten aangetroffen, welke relatief ver in de boom doorgerot waren. In de meeste gevallen bleek aan de hand van het endoscoop onderzoek dat deze niet in de juiste richting binnen de boom doorgerot zijn. Deze holten lopen vaak naar beneden, waardoor sprake is van slecht gebufferde ruimtes die bloot staan aan temperatuurschommelingen, tocht en neerslag. Hierdoor zijn deze holten ongeschikt als verblijfplaats van vleermuizen.

Figuur 2.1. Bijna alle boomholten in de berken ten zuiden van het plangebied werden ongeschikt bevonden als verblijfplaatsen voor vleermuizen.

De enige uitzondering hierop wordt gevormd door een enkele boomholte, ongeveer op de helft van de rij berken (figuur 2.2). Deze boomholte loopt relatief ver in de boom door en loopt tevens geleidelijk naar boven, waardoor deze matige dekking biedt tegen neerslag en er sprake is van een redelijke buffering. Op basis hiervan kan de aanwezigheid van zomer-, kraam- en/of paarverblijven van 'algemene' in Drachten voorkomende boom-bewonende vleermuissoorten (ruige dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, rosse vleermuis en watervleermuis) niet op voorhand worden uitgesloten. Gezien de dunne stam van de betreffende berk en de vrij geringe mate waarmee de holte naar boven loopt, is de holte naar ons inzicht niet genoeg gebufferd om een winterverblijf voor vleermuizen te kunnen vormen.

De binnenzijde van deze holte blijft waarschijnlijk niet vorstvrij in de winter. De aanwezigheid van een winterverblijf van vleermuizen in deze boomholte kan derhalve wel op voorhand worden uitgesloten.

Figuur 2.2. Ongeveer in het midden van de rij berken werd één voor vleermuizen geschikte boomholte aangetroffen.

Figuur 2.3. De boom waarin de enige geschikte holte zich bevindt, rood omlijnd.

3 CONCLUSIES BOOMHOLTENCHECK

Ten tijde van het veldbezoek is geconstateerd dat bijna alle boomholten in de berken ten zuiden van het plangebied niet geschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen. Deze boomholten lopen niet voldoende en/of niet in de juiste richting door binnen de betreffende berken. De aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen in deze boomholten ten zuiden van het plangebied kan derhalve op voorhand worden uitgesloten.

Op ongeveer de helft van de bomenrij (figuur 2.2.) werd een enkele boomholte wel geschikt bevonden als verblijfplaats voor vleermuizen. In potentie is deze holte geschikt als zomer-, kraam- en paarverblijf voor 'algemene' in Drachten voorkomende soorten boom-bewonende vleermuizen (ruige dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, rosse vleermuis en watervleermuis). We adviseren deze enkele berk binnen het planvoornemen niet aan te tasten, door bijvoorbeeld eventuele opritten om de boom heen aan te leggen, en de uitstraling van kunstlicht in de richting van deze boom te vermijden. Indien dit niet mogelijk is, wordt nader onderzoek geadviseerd. Dit dient uitgevoerd te worden aan de hand van minimaal vier veldbezoeken, verdeeld over de kraamperiode (15 mei – 15 juli) en de paarperiode (15 augustus – 1 oktober). De hoeveelheid bezoeken is hierbij afhankelijk van het vleermuisprotocol en verschilt per soort en type verblijfplaats welke binnen het plangebied voor kan komen. Indien er in de boomholte een verblijfplaats van vleermuizen wordt aangetroffen, dient er voor de betreffende soort(en) een ontheffing te worden aangevraagd, welke in de regel wordt afgegeven onder de voorwaarde dat er mitigerende en compenserende maatregelen worden uitgevoerd.

Overige adviezen uit het Quickscan rapport blijven van kracht. Deze hebben betrekking op het broedseizoen en de zorgplicht. Voor deze adviezen refereren wij naar rapport 21160 (bureau FaunaX, 2021).

3.1 Samenvatting vervolgstappen

- Voorkomen aantasting enkele berk in de rij berken ten zuiden van het plangebied. Indien dit niet mogelijk is → Nader onderzoek verblijfplaatsen vleermuizen.
- Adviezen uit de reeds uitgevoerde QS blijven van kracht.

4 LITERATUUR

Bureau FaunaX (2021). Quickscan Wet natuurbescherming, Gemeente Smallingerland/
Ontwikkeling De Warren/Haverstuk te Drachten. Rapport 21224. Bureau FaunaX, Leeuwarden.

BIJLAGE I WET- EN REGELGEVING

De wettelijke bescherming van natuurwaarden valt in grote lijnen uiteen in drie delen: soortbescherming, gebiedsbescherming en houtopstanden.

Wnb Soortbescherming

De Wet natuurbescherming draagt onder andere zorg voor de bescherming van in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet bevat een aantal verbodsbepalingen die ervoor moeten zorgen dat de gunstige staat van instandhouding van alle in het wild levende dier- en plantensoorten zal blijven gewaarborgd.

De Wet natuurbescherming verdeelt beschermde soorten in twee groepen, de Europees beschermde soorten en de nationaal beschermde soorten. De eerste groep bestaat uit strikt beschermde soorten uit de Vogel- en Habitatrichtlijn (art. 3.1 en 3.5). De Vogel- en Habitatrichtlijn zijn richtlijnen van de Europese Unie waarin wordt aangegeven welke diersoorten en welke typen natuurgebieden door de lidstaten dienen te worden beschermd. In de tweede categorie staan de overige (nationaal) beschermde soorten (art. 3.10). Binnen de Wet natuurbescherming vullen Europese en nationale wetgeving elkaar aan. De Habitatrichtlijnsoorten (art. 3.5) genieten een iets zwaardere bescherming dan de nationaal beschermde soorten (art. 3.10). Zo geldt voor de nationale soorten geen verbod op het verstoren, iets wat wel het geval is bij de Habitatrichtlijnsoorten. Ook zijn de belangen waaronder ontheffing aangevraagd mag worden, voor de nationaal beschermde soorten uitgebreider dan voor de habitatrichtlijnsoorten.

Vogels en verstoring

Voor alle inheemse vogelsoorten geldt dat het verboden is om in het wild levende vogels te doden of te vangen, opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen, te beschadigen, te rapen of nesten van vogels weg te nemen. Ook is het verboden om vogels opzettelijk te storen. Dit is echter niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. Dit kan dus ook tijdens het broedseizoen het geval zijn, als kan worden aangetoond of beargumenteerd dat de verstoring geen negatieve effecten heeft op (de kansen van) het broedsucces. Of dit van toepassing is hangt af van meerdere factoren, zoals de biologie van een soort, de fase van de broedtijd waarin het broedpaar zich op dat moment bevindt (zoals balts, nestbouw, eieren of jongen) en de mate van verstoring. Een ter zake kundige ecoloog kan in voorkomende gevallen bepalen wat wel of niet geldt als wezenlijke verstoring. In aanvulling op bovenstaande wordt er door de provincies een lijst met vogelsoorten gehanteerd, waarvan de nesten jaarrond bescherming genieten. Binnen deze categorie wordt onderscheid gemaakt in soorten met jaarrond beschermde nesten (categorie 1 tot en met 4) en vogels met *mogelijk* jaarrond beschermde nesten (categorie 5).

Vrijgestelde soorten Provincie Fryslân

Hoewel de Wet natuurbescherming een nationale wet is, kunnen de provincies (als de bevoegde gezagen) soorten aanwijzen die vrijgesteld kunnen worden van de beschermde status, als het gaat om ruimtelijke ontwikkelingen. Tabel 2.1 geeft een overzicht van de via de Verordening Wet natuurbescherming door de Provincie Fryslân vrijgestelde soorten (zoogdieren en amfibieën). De verordening van de Provinciale Staten van Fryslân is te vinden op <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/prb-2016-6515.html>.

Tabel 1. Vrijgestelde soorten Verordening Wet natuurbescherming Provincie Fryslân.

<i>Zoogdieren</i>	<i>Amfibieën</i>
Aardmuis	Bastaardkikker
Bosmuis	Bruine kikker
Bunzing	Gewone pad
Dwergmuis	Kleine watersalamander
Dwergspitsmuis	Meerkikker
Egel	
Gewone bosspitsmuis	
Haas	
Hermelijn	
Huisspitsmuis	
Konijn	
Ree	
Rosse woelmuis	
Steenmarter	
Tweekleurige bosspitsmuis	
Veldmuis	
Vos	
Wezel	
Woelrat	

Voorwaarden vrijstellingen

Zoals gezegd zijn de vrijstellingen onder het bevoegd gezag van de Provincie Fryslân, en zijn hiermee geen onderdeel van de Wet natuurbescherming zelf. De provincie heeft de soorten zoals die genoemd zijn in bovenstaande tabel niet zonder meer vrijgesteld, hier zijn voorwaarden aan verbonden. Ten eerste is het van belang dat er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is. Ten tweede gelden de vrijstellingen niet in alle situaties. Deze zijn alleen van toepassing als de geplande werkzaamheden onder één van de volgende noemers vallen:

- a. in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
- b. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- c. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- d. in het kader van bestendig beheer en onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied.

Ten derde is een aantal specifieke voorwaarden opgesteld (Bijlage I van de Verordening). Hierbij geldt dat indien sprake is van vangen of doden, alleen gebruik mag worden gemaakt van de in de verordening genoemde middelen en methoden. Dit is vooral van toepassing bij de vrijgestelde zoogdieren. Indien deze in winterslaap zijn en ze worden gevangen, dan moet alles er aan gedaan worden om ervoor te zorgen dat de overlevingskansen niet worden verminderd als gevolg van het vangen en verplaatsen. Voor amfibieën is het belangrijk te vernemen dat indien deze in winterslaap zijn, het niet is toegestaan ze te vangen (en verplaatsen).

Indien bovengenoemde soorten voorkomen binnen een plangebied, is een ontheffing voor deze soort dus niet nodig.

Zorgplicht art 1.11 Wnb

Echter, dit is niet nodig omdat nog steeds een inspanning wordt geleverd om deze soorten zo min mogelijk schade te doen, zoals is omschreven in artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming, meer algemeen bekend als de zorgplicht. Hoewel overtredingen niet strafbaar zijn gesteld, kan het uitvoeren van de zorgplicht wel worden gehandhaafd door toepassing van een bestuursdwang. Dat betekent dat de uitvoerende gedwongen kan worden herstelacties uit te voeren.

Wnb Gebiedsbescherming

Gebiedsbescherming houdt in dat gebieden met belangrijke natuurwaarden wettelijk zijn beschermd. Het gaat hierbij om het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen de Ecologische Hoofdstructuur of EHS) en Natura 2000-gebieden.

Natura 2000-gebieden

Projecten of activiteiten die niet noodzakelijk zijn voor, of verband houden met, het beheer van de natuurwaarden van Natura 2000-gebieden (Vogel- en/of Habitatrictlijngebieden) en mogelijk negatieve effecten hebben op deze waarden, dienen vanuit de Wet natuurbescherming getoetst te worden. Deze toetsing vindt enkel plaats in het geval de uitvoering van een project plaatsvindt binnen de invloedssfeer van een N2000-gebied en verwacht wordt dat deze uitvoering (mogelijk) negatieve effecten heeft op soorten of habitattypen waarvoor het N2000-gebied is aangewezen.

Wnb Houtopstanden

De Boswet is in 2015 gewijzigd en per 1 januari 2017 opgenomen in de nieuwe Wet Natuurbescherming. Die wet zal op den duur weer (beleidsneutraal) in de Omgevingswet opgenomen worden. De, voor gemeenten, belangrijkste wijziging van de wet is de beperking in het stellen van regels ten aanzien van houtopstanden buiten de begrenzing zoals aangegeven op de kaart Begrenzing Bebouwde kom Boswet. Dit heeft effect op o.a. gemeentelijk kapbeleid. De provincie heeft, als bevoegd gezag, een provinciale verordening opgesteld voor de uitvoering van de Wet Natuurbescherming. Dat is in overleg met de Friese gemeenten gedaan.

De APV, afd. 3 Het bewaren van houtopstanden, oftewel de kapverordening, vormt de basis voor het nader uitgewerkte kapbeleid. Tevens zijn in de APV regels opgenomen ten aanzien van de Bomenlijst.

De bescherming van arealen bos en houtopstanden valt dus onder de Wnb, mochten deze groter zijn dan 10 are (1000 m²) of bestaan uit een bomenrij van minimaal 20 bomen buiten de bebouwde kom. De gemeente hanteert soms voor 'buiten de bebouwde kom' een andere begrenzing dan voor de Weg- en verkeerswet. Bij twijfel kan hierover bij de gemeente informatie worden aangevraagd. Als de houtopstand groter dan 10 are is of bestaat uit een bomenrij van minimaal 20 bomen buiten de bebouwde kom, dan is er een meld- en herplantingsplicht van hetzelfde areaal bos binnen drie jaar na het kappen hiervan. Niet alle boomsoorten vallen onder deze wetgeving. Populieren, wilgen, essen of elzen die zijn bedoeld voor de productie als biomassa zijn uitgezonderd, indien tenminste een keer per tien jaar wordt geoogst, de beplanting na 1 januari 2013 is aangelegd en aan een aantal beplantingseisen is voldaan. Ook kerstbomen die niet ouder zijn dan twintig jaar, kweekgoed, fruitbomen en windschermen om boomgaarden zijn uitgezonderd.

NatuurNetwerk Nederland / Ecologische HoofdStructuur

Strikt genomen valt de EHS/NNN niet onder de Wet natuurbescherming aangezien dit bepaald wordt door de provincies en niet door het Rijk.

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen de Ecologische Hoofdstructuur of EHS) maakt onderdeel uit van het rijksbeleid voor het creëren en vormgeven van een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen natuurgebieden in Nederland. De provincies krijgen echter zelf de gelegenheid om dit naar eigen inzicht zo goed mogelijk aan te wijzen, inrichten en beheren.

Indien een ruimtelijke ingreep binnen de begrenzing van het NNN plaatsvindt moet een 'nee, tenzij' procedure worden doorlopen en zal bij doorgang van de ingreep in de regel compensatie en mitigatie noodzakelijk zijn.